

Kielce, 13 02 2017 r.

Dr hab. Agnieszka Kasińska-Metryka, prof. UJK
Instytut Polityki Międzynarodowej i Bezpieczeństwa
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Recenzja rozprawy doktorskiej

Autor: mgr Tomasz Wierzbica

„Komunikacyjne determinanty zmian organizacyjnych polskich partii politycznych na przełomie XX i XXI wieku”

Praca napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Mariusza Kolczyńskiego

1. Wybór i uzasadnienie problematyki badawczej

Praca zatytułowana *„Komunikacyjne determinanty zmian organizacyjnych polskich partii politycznych na przełomie XX i XXI wieku”* zawiera rozbudowane rozważania na temat relacji zachodzących na linii komunikacja polityczna - organizacja wewnętrzna partii politycznych. Ponieważ wskazane zjawiska mają charakter złożony wymagają doprecyzowania oraz osadzenia w zdefiniowanym kontekście. Kontekstem tym – jak pisze Autor – są ramy ustroju demokratycznego, a konkretnie polskiej sceny politycznej.

Wybór problematyki badawczej uzasadnia mgr Tomasz Wierzbica *„faktem istnienia niewyczerpującej literatury przedmiotu w omawianym zakresie”* (s. 7). Należy zgodzić się z tą konstatacją, gdyż rzeczywiście, o ile problematyka funkcjonowania partii politycznych jest stosunkowo szeroko reprezentowana w literaturze politologicznej, to najczęściej z perspektywy przywództwa (vide publikacje Macieja Hartlińskiego) czy też uwarunkowań marketingowych, nie zaś funkcjonowania struktur organizacyjnych.

Jak zauważa Autor *„dorobek nauk politologicznych w zakresie badania struktur organizacyjnych partii politycznych oraz przyczyn i kierunków ich ewolucji, w*

połączeniu z dynamicznym rozwojem technologicznym, stworzyły potrzebę omówienia komunikacji politycznej jako determinanty zmian strukturalnych w polskich ugrupowaniach" (s. 11). Powyższe stwierdzenie jakkolwiek w swej naturze prawdziwe, wprowadza pewien dysonans względem tytułu dysertacji i implikuje pytanie, czy chodzi o „komunikacyjne determinanty” czy też o „komunikację polityczną jako determinantę” bo z punktu widzenia logicznej ostrości, nie są to stwierdzenia tożsame.

Przyjęte ramy czasowe prowadzonej analizy to przełom XX i XXI wieku, co należy uznać za zasadne i możliwe do zrealizowania w dostępnych Autorowi warunkach.

2. Metodologia i warsztat rozprawy doktorskiej

Przyjęta przez Autora metodologia, a także zaprezentowany warsztat rozprawy, zasługują na szersze omówienie ponieważ ich ocena jest zróżnicowana. Zastosowane wiodące metody badawcze tj. przegląd literatury przedmiotu, analiza dokumentów oraz wywiady zorganizowane w oparciu o metodę scenariuszową wydają się właściwe, ale można dostrzec zastosowanie także innych metod np. metody porównawczej czy analizy systemowej. Odrębną kwestią pozostaje określenie wywiadu jako metody, gdyż przestrzegając rygoru definicyjnego właściwiej byłoby mówić o technice badawczej służącej zbieraniu informacji, w ramach wybranej metody. Należy jednak przyznać, że w literaturze przedmiotu istnieje brak jednolitego stanowiska co do zakresu znaczeniowego metody i techniki.

W tym miejscu należy także podkreślić, że wspomniany już przegląd literatury został przez Autora przeprowadzony rzetelnie i z uwzględnieniem bardzo dużej liczby źródeł zastanych, chociaż wartość dysertacji podniósłby ich bardziej krytyczny sposób potraktowania, a także szersze odniesienie się do literatury przedmiotu we wstępie pracy. Na pozytywną ocenę zasługuje fakt, że przywołane publikacje są aktualne i obejmują literaturę tak polską jak i światową.

Kolejna uwaga dotyczy liczby sformułowanych celów badawczych, a także hipotez. Jakkolwiek analizowany okres funkcjonowania partii politycznych jest rozległy, to jednak wydaje się, że liczba celów wskazanych przez Autora (dziewięć) jak i liczba hipotez (osiem) mogłaby być mniejsza, a opis celów bardziej konkretny. Dla czytelnika

równie ważne jak treść merytoryczna jest zrozumienie intencji Autora, a to w przypadku jednego zdania liczącego np. 10 linijek tekstu (vide: pierwsza hipoteza s. 14-15) jest zadaniem utrudnionym.

Struktura recenzowanej pracy w sposób logiczny odzwierciedla zawartą w tytule tematykę i obejmuje pięć rozdziałów tj. *Charakterystyka ustroju demokratycznego i jego ewolucji; Typologia partii politycznych i ich charakterystyka; Koncepcje zarządcze w partiach politycznych na przełomie XX i XXI wieku; Zarządzanie komunikowaniem przez współczesne partie polityczne; Przeobrażenia organizacyjne polskich partii politycznych w świetle wyników badań empirycznych*. Uwagę zwraca rozległość rozdziału ostatniego (strony 285 – 457), ale jest ona uzasadniona ze względu na liczbę analizowanych partii i zakres czynników uwzględnianych w tej analizie (tj. *planowanie strategiczne, komunikacja partii z otoczeniem zewnętrznym, komunikacja wewnątrzpartyjna, finanse partii*).

Rozdziały teoretyczne pracy zawierają przystępnie przedstawioną wiedzę z zakresu funkcjonowania partii politycznych, a zatem za zbędne należy uznać bardzo liczne wypunktowania, zwłaszcza kiedy dotyczą one spraw tak oczywistych i powszechnych w literaturze przedmiotu jak np. etapy ewolucji partii politycznych. Jeżeli praca będzie przygotowywana do publikacji, to sugeruję zamianę wypunktowań na tekst ciągły.

Ostatnią, ale bardzo ważną kwestią wchodzącą w skład warsztatu naukowego jest język recenzowanej rozprawy. Z pewnością celem który przyświecał Autorowi było przedstawienie jak największej liczby zagadnień w sposób zrozumiały i interesujący dla czytelnika, a zatem szczególnej staranności wymagała warstwa językowa. O ile doktorant sprawnie posługuje się terminami politologicznymi, o tyle budowa zdań, a przede wszystkim interpunkcja budzą wiele zastrzeżeń. Zdania wielokrotnie złożone wymagają przemyślanego używania przecinków, gdyż w przeciwnym razie ich sens może ulec wypaczeniu.

Recenzowana rozprawa zdecydowanie wymaga korekty językowej pod względem interpunkcji. Należy także wyeliminować stwierdzenia mało precyzyjne lub nazbyt potoczne (np. „Należy pamiętać, że niewiedza stwarza pole dla fantazji”, s. 75) oraz zastanowić się nad zdaniami kategorycznymi z perspektywy aksjologicznej (np. „W każdym systemie politycznym suweren **musi** dysponować wiedzą, dzięki której możliwe będzie selekcjonowanie i rozwiązywanie problemów leżących w jego kompetencji”, s. 61; „W XXI wiecznej rywalizacji politycznej **koniecznym jest**

posiadanie stosownego potencjału i umiejętności, dzięki którym możliwe będzie przenikanie do określonych społeczności i preferencji”, s. 15). W tym ostatnim przypadku łatwo sprowokować pytania o to, czy autor opisuje stan pożądany, formułuje sądy normatywne czy odnosi się do stanu faktycznego. Dodatkowo rodzi się pytanie, czy potencjał i umiejętności to cecha pożądana jedynie w odniesieniu do partii XXI wieku, czy też jest to oczekiwanie o charakterze ponadczasowym?

Niuanse warsztatowe takie jak odmiana nazwisk obcojęzycznych, zapis przypisów (brak zastosowania *op. cit*) czy użycie myślników wymagają starannego skorygowania, ale nie wpływają zasadniczo na warstwę merytoryczną pracy.

3. Merytoryczna wartość rozprawy

Mgr Tomasz Wierzbica wykazał się poprawnym warsztatem badawczym, dobrą znajomością literatury przedmiotu jak i starannością w prezentacji wniosków płynących z części empirycznej pracy. Zasadniczą wartością pracy jest nowatorskie potraktowanie problematyki funkcjonowania partii politycznych oraz przeprowadzenie badań mających na celu prezentację mechanizmów przeobrażeń organizacyjnych wewnątrz partii. Jest to zadanie trudne ze względu na niechęć licznych działaczy partyjnych do ujawniania np. komunikacji wewnątrzpartyjnej, tym bardziej zatem należy docenić wysiłki doktoranta. Można dyskutować na ile słusznym jest umieszczenie opinii rozmówców w przypisach, nie zaś w tekście zasadniczym, ale należy zaakceptować przyjęty przez Autor klucz prezentowania pozyskanych opinii.

Rozdział piąty stanowi unikalny wkład Autora w dotychczasową wiedzę na temat przeobrażeń organizacyjnych polskich partii politycznych, ze szczególnym uwzględnieniem komunikacji z otoczeniem zewnętrznym. Autor pozytywnie zweryfikował siedem hipotez badawczych, a niepotwierdzona została hipoteza mówiąca o poziomie wiedzy obywateli jako wprost proporcjonalnym do poziomu rozwoju społecznego i gospodarczego. *„Konkludując – stwierdza T. Wierzbica (...) głównym wyzwaniem, które stoi przed polskimi partiami politycznymi jest przemiana organizacyjna umożliwiająca powstanie instytucji uczącej się oraz przewidującej przyszłe zmiany warunków rywalizacji na scenach politycznych”* (s. 478).

4. Konkluzja

Całościowa ocena rozprawy mgr Tomasza Wierzbicy na temat „*Komunikacyjne determinanty zmian organizacyjnych polskich partii politycznych na przełomie XX i XXI wieku*” prowadzi do konkluzji, że prezentuje ona dobry poziom merytoryczny a także metodologiczny i znacząco uzupełnia dotychczasowy stan badań w powyższym zakresie. Doktorant wykazał się wiedzą z dyscypliny nauka o polityce jak również przeprowadził interesujące badania jakościowe. Uznaję zatem, że recenzowana rozprawa spełnia ustawowe wymagania i warunki oraz wnioskuję o jej dalsze procedowanie.

Agnieszka Kasińska-Metryka

